

YRITTÄJYYSKASVATUS EURAN KUNNASSA

Yrittäjyyskasvatuksen visio Euran kunnassa:

Reilu, rohkea ja vastuullinen

Miten visio toteutetaan?

Yrittäjyyskasvatus on laaja kokonaisuus, jonka avulla vastataan moniin yhteiskunnan haasteisiin aina aktiivisten yksilöiden kasvattamisesta hyvinvointiyhteiskunnan säilyttämiseen.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa yrittäjyyskasvatus mielletään osaksi laaja-alaisen osaamisen taitoja ja oppimisen alueita. Yrittäjyyskasvatus ja työelämätaidot ovat osa peruskoulujen ja toisen asteen opetussuunnitelmaa. Tavoitteena on, että yrittäjyyskasvatus toteutuisi läpileikkaavana kaikissa oppiaineissa. Tämän toteutuminen kuitenkin vaatii sitä, että opettajat ja kasvattajat ovat omaksuneet yrittäjyyskäsitteen laajasti ja näkevät sen merkityksen ja mahdollisuudet.

Oppijan ikäkauden huomioiminen yrittäjyyskasvatuksessa:

Yrittäjyys on uusissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kirjattu aihekokonaisuudeksi nimeltään Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys. Lukiossa aihekokonaisuuden otsikkona on aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys.

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen ja nuoren tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee tulevaisuuden työelämässä joko yrittäjänä tai toisen palveluksessa.

Varhaiskasvatuksessa ja alakoulussa yrittäjyyskasvatus on enemmän asennekasvatusta, jonka tavoitteena on rakentaa lapsen itsetuntoa, päätöksentekokykyä, oma-aloitteisuutta, yhteistyökykyä ja aktiivisuutta. Yrittäjyyskasvattajan rooli on auttaa lasta oppimaan ja löytämään omat vahvuutensa. Tämä tarkoittaa lapsen itsetunnon tukemista, erilaisten kokeilujen mahdollistamista sekä kasvattaa lasta sietämään virheitä ja epäonnistumisia.

Yläkoulussa yrittäjyyskasvatus tutustuttaa nuoren myös ulkoiseen yrittäjyyteen ja tuo yrittäjyyden esille yhtenä uravaihtoehtoja muiden ammattien rinnalle.

Lukion yrittäjyyskasvatuksessa mukaan tulevat mm. oman osaamisen markkinointi, projektiosaaminen ja aidot yrittäjyyskokeilut.

Peruskoulussa ja lukiossa opettajan työhön kuuluu yrittäjyyskasvatuksen opetussuunnitelman mukainen opetuksen toteuttaminen. Opettajan rooli yrittäjyyskasvattajana on luoda oppijalle toimintaedellytykset vaikuttaa osaamiseensa.

VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

"Leiki-opi, yritä-onnistu"

Tavoitteet:

- kasvattajat tiedostavat yrittäjyyskasvatuksen merkityksen ja toteutuksen
- lapsen itsetunnon, päätöksentekokyvyn, oma-aloitteisuuden ja osallisuuden tukeminen
- lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen
- opetellaan huolehtimaan omasta hyvinvoinnista, omasta ympäristöstä ja toisista ihmisistä

Menetelmät:

- yrittäjyyttä tukeva oppimisympäristö, jossa
 - mahdollisuus leikkiä erilaisia ammatteja
 - sadut ja lorut eri ammattiteistä
 - tutustuminen huoltajien ja lähiympäristön ammattiteihin
 - pienet työtehtävät → työn arvostaminen
 - tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntäminen
- rohkaistaan lasta luovuuteen ja erilaisiin kokeiluihin ja tutkimiseen, tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja luottamaan omiin kykyihinsä
- opetetaan lapselle positiivisia keinoja selvitä pettymyksistä, virheistä ja epäonnistumisista
- positiivinen palaute ja kannustaminen
- ryhmässä toimiminen ja yhteisten sääntöjen sopiminen, lasten kokoukset

PERUSOPETUS / ALAKOULUT (1-6 – luokat)

"Ota vastuuta ja arvosta"

1 -2 lk

Tavoitteet:

- Oppilas harjoittelee ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja yhteisestä ympäristöstään
- Oppilas harjoittelee yhteistyötaitoja

Menetelmät:

- Oppilas huolehtii omista tehtävistään ja tavaroistaan
- Luokan vastuutehtävät
- Pari- ja ryhmätyöt

3-4 lk

Tavoitteet:

- Oppilas arvostaa omia töitään ja tuotoksiaan
- Oppilas huomioi muut ja osaa toimia osana ryhmää

Menetelmät:

- Oppilaiden töiden esille laittaminen
- Oppilas osallistuu töiden suunnitteluun, tekemiseen ja viimeistelyyn
- Oppilas saa työstään rakentavaa palautetta

Tavoitteet:

5-6 lk

- Oppilas jaksaa työskennellä pitkäjänteisesti ja tekee työnsä loppuun
- Oppilas oppii ottamaan vastuuta käyttäytymisestään koko koulun tasolla
- Oppilas oppii arvostamaan työtä ja työntekoa

Menetelmät:

- Projektit
- Koulun vastuutehtävät
- Oppilas tutustuu erilaisiin ammatteihin

PERUSOPETUS / YLÄKOULU (7.-9. – luokat)

”Tietoja ja taitoja”

Tavoitteet:

- vahvuuksien tunnistaminen → tavoitteiden asettelu → vastuu päätöksistä
- yhteistyötaidot ja vuorovaikutus
- oman talouden hallinta
- perustiedot yrityksistä ja yrittäjyydestä, taloudesta

Menetelmät:

- vaihtelevat osallistavat työtavat
- työelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen
- omatoimisuuteen kannustaminen
- projektit, tapahtumat, luottamustehtävät

LUKIO

“Yrittämällä onnistut”

Tavoitteet:

- Toimeliaisuus (aloitteellisuus ja yhteistyötaidot)
- Vastuullisuus
- Elinikäinen oppiminen (oppimistaidot ja kriittinen ajattelu, ammattien ja yritystoiminnan tuntemus)
- Globaali kansalaisuus (digitaalisuus, sopeutuvaisuus, kansainvälisyys)

Menetelmät:

- Projektityöt, pienryhmäoppiminen, tuutor- ja oppilaskuntatoiminta
- Itsenäinen työskentely, oman opiskelun suunnittelu ja aikataulutus
- Opiskelutaitojen harjoittelu erityisesti lukio-opintojen alussa
- Yritystoimintaan ja ammatteihin tutustuminen
- Studia Generalia
- Tietotekniikan monipuolinen käyttö työvälineenä ja tiedonhankinnassa
- Kansainvälisyystoiminta

Arviointi

Euran kunnan kaikki päiväkodit ja koulut keskustelevat aiheesta ja suunnittelevat toimintaa syksyisin ja arvioivat sen toteutumista vuosittain toimintakauden päättyessä.

Käytännön toteutuneita toimintamalleja varhaiskasvatuksesta lukioon

Olemme keränneet varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta sekä lukiosta Euran kunnassa tällä hetkellä toteutettavista malleista luetteloja, joista voimme huomata, miten moninaisia tapoja toteuttaa yrittäjyyskasvatusta on tällä hetkellä olemassa. Luettelon tarkoituksena on antaa mahdollisuuksia ja esimerkkejä toteutettavista toimintamalleista kaikille kunnassa toimiville kasvattajille ja opettajille.

VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

MITÄ?	MITEN?
Leikki-tilanteet sisällä	Erilaiset leikit, lääkäri-, kauppaa-, kampaamo- ja kirjastoleikki, ravintola- ja kioskileikki, auto- ja vaatekauppa, eläinlääkärileikki jne. Papumarket-kauppaleikki (Papunet-sivusto) Ammatteihin liittyvät muistipelikortit Ammatteihin liittyviä arvoituksia (kuvat mukana) Ammatteihin liittyvien satujen lukeminen
Leikki-tilanteet ulkona	Tehdään kakkuja ja erilaisia ruokia, joita maistatellaan ja myydään aikuisille. Lapset hinnoittelevat tuotoksensa ja määräävät, mikä käy maksuvälineeksi, välillä kävyt, välillä kivet Piha-alueen siistiminen = ”roskajahti”, roskien siivous

<p>Keskustelua eri yhteyksissä erilaisista ammateista, huoltajien ammatit</p>	<p>Arjen spontaanit tilanteet</p> <p>Kysely- ja piirrostehtävä liittyen huoltajien ammatteihin huoltajat ja lapset tekevät tämän yhdessä kotona</p> <p>Tutustuminen huoltajien ammatteihin (mm. Makeistamo, Huovinrinne, kampaamo, kauppa, koulu jne)</p> <p>Tutustuminen lähialueen yrityksiin</p> <p>Yrittäjien vierailu varhaiskasvatuksessa</p> <p>Ammatteihin liittyviä arvoituksia</p> <p>Ammatteihin liittyvien satujen lukeminen</p> <p>Joulukuusen haku tutustuminen kuusenviljelyyn</p> <p>Tutustuminen lähikauppaan, harjoiteltu erilaisia myyjän tehtäviä</p> <p>Lapset kertovat toiveammateistaan</p> <p>Keskustelua siitä, miksi töissä käydään ja miksi on erilaisia ammatteja</p> <p>Tutustuminen taksi- ja linja-autoyrittäjän elämään</p>
<p>Vierailuja eri työpaikoille</p>	<p>Kevään pyöräretkien yhteydessä vierailuja eri työpaikoille</p> <p>Yhteistyö eri yhdistysten ja toimijoiden kanssa</p>
<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>	<p>Omatoimisuuteen harjoittelu ikä- ja taitotason mukaisesti päivän eri toiminnoissa</p> <p>Tuetaan lasta epäonnistumisen hetkellä ja rohkaistaan yrittämään uudelleen. Jokaiselle sopivasti haastetta</p> <p>Itsetunnon ja päätöksentekokyvyn vahvistaminen, oma-aloitteisuus ja aktiivisuus</p> <p>Sinnikkyys ja asioiden loppuunsaattaminen</p> <p>Aktiivinen vastuunottaminen, esim. kotitehtävät</p> <p>Arjen työtehtävät ja vastuun ottaminen, esim. leipominen vanhempainiltaan, erilaisiin juhliin ja tapahtumiin, lattioiden harjaus, pöytien kattaminen ja pyyhkiminen (ruoka-apulaiset), astiat paikoilleen, haravointi, omien jälkien siivoamisen opettelu, siivouspäivät</p>

<p>Osallisuus ja vaikuttaminen</p>	<p>Lastenkokoukset valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan, tekevät aloitteita ja ehdotuksia, äänestävät tarvittaessa</p> <p>Lapset mukana päätöksenteossa asioissa, joita voivat päättää</p> <p>Rohkaisu oman mielipiteen kertomisesta, hiljaisemmatkin lapset huomioon</p> <p>Lapset osallistuvat tiettyjen toimintojen suunnitteluun aikuisten kanssa ja toteuttavat ne</p>
<p>Rahaan tutustuminen</p>	<p>Kassakoneet ja rahat leikeissä</p> <p>Käydään ostoksilla jossakin ja harjoitellaan suunnittelua, riittääkö raha</p> <p>Papumarket-kauppaleikki (Papunet-sivusto)</p>
<p>Myyjäiset</p>	<p>Järjestetään ja vastuutetaan yhteistyössä lasten, huoltajien ja henkilökunnan kanssa mainostaminen, myyminen, tuotto ja sen käytön päättäminen</p>
<p>Nenäpäivä-kahvila</p>	<p>Järjestetään ja vastuutetaan yhteistyössä lasten, huoltajien ja henkilökunnan kanssa tuoton lahjoitus</p>
<p>Maatalousnäyttely</p>	<p>Tutustutaan maatalousyrittäjän ja metsäkoneenkuljettajan ammattiin. Yrittäjät esittelevät koneitaan. Kutsutaan tapahtumaan kummioppilaat tai naapurit</p>
<p>Rekkalahjoitukseen liittyvät asiat</p>	<p>Keskustelua yrityksestä, videon katsominen, yhtiön historiaan tutustuminen</p>
<p>Kummioppilastoiminta</p>	<p>Opitaan esittelemään itseään, tutustumaan toiseen, kirjoitetaan kirjeitä, järjestetään tapaaminen, isot lukee pienille lähi- tai etäyhteyksissä</p>

Euran "lähiöleikki"	<p>Rakennetaan kullekin palveluyksikön alueelle pienen Euraan, jossa voisi olla lasten muistamia/toivomia kauppoja/yrityksiä, joita lähialueella on</p> <p>Tutustuminen lähiympäristöön ja vierailuita joissakin kaupoissa/yrityksissä</p> <p>Lapset kuvaavat tableteilla kaupan/yrityksen logon, valikoimaa jne.</p> <p>Tehdään kauppoja/yrityksiä pahvilaatikoista, maitopurkeista ym., kuvat apuna tableteilla</p> <p>Järjestetään tuotoksesta näyttely huoltajille</p> <p>Lapset saavat leikkiä tuotoksella siten, että osa on asiakkaita (legot tai muut pienet nuket hahmoina) ja osa myyjiä ja leikkirahakin mukana</p>
---------------------	--

AHMASOJA

MITÄ?	MITEN?	KENELLE?
Kummitoiminta	3.-4. luokkalaiset toimivat 1.luokkalaisten kummeina <ul style="list-style-type: none"> • -toimivat apuna ja kaverina • -pitävät yhteisiä peli-, luku, leikki- ja askartelupäiviä/tunteja 	3.-4. luokkalaiset ekaluokkalaistille
Piha-alueen siisteydestä huolehtiminen	1.-2. luokkalaiset huolehtivat pihan yleisestä siisteydestä, siivoavat keväisin	1.-2.lk siivoavat
Välipalan haku	5.-6. luokkien oppilaat tuovat välipalan koulun keittiöstä	5.-6. oppilaat
Koulun paperinkeräys	7.-9.lk tyhjentävät koulun paperinkeräyslaatikot ja energijätelaatikot tarvittaessa	7.-9.lk oppilaat
Välituntitavaralaatikoiden kantaminen	6.lk kantavat pallolaatikot eteisestä aamulla ulos ja päivällä takaisin sisälle	6.lk oppilaat

Luokkajärjestäjät	Kaikissa luokissa oppilaat (kukin vuorollaan) huolehtivat luokan siisteydestä ja tekevät opettajan antamia pieniä töitä	Kaikki
Tuotemyyjäiset	Kaikki oppilaat, vanhemmat sekä vanhempainyhdistys myyvät tuotteita yhteisen projektin rahoittamiseksi	Kaikki
Kahvilatoiminta	Muutaman kerran lukuvuodessa (myytävien valmistus, kahvilan "sisustus", rahastus)	7.-9. lk oppilaat
Kodin askareiden harjoittelu	Aamupalan, välipalan ja arkiruoan valmistaminen. Vaatehuolto, kodin talous ja rahankäyttö.	7.-9. lk oppilaat
TET-harjoittelu	7 lk. keittiö/siivoukset (1päivä) 8.-9. lk tet-viikko	7.-9. lk oppilaat
Yhteistyö eri oppilaitosten kanssa	Vierailut toisen asteen oppilaitoksiin. Yhteiset retket/ tapahtumat.	7.-9. lk oppilaat
Välkkäritoiminta	3.-6. luokkalaiset ohjaavat vuorolistan mukaisesti leikkejä välitunnilla	3.-6. lk oppilaat
Yritysvierailut ja yhteistyö eri yritysten kanssa	Vierailut paikallisiin yrityksiin	7.-9. lk oppilaat
Eri alojen ammattilaisen vierailut koululla	Oppitunneilla vierailevat yrittäjät kertovat työstään	Luokissa oman OPS: n ja suunnitelmien mukaan
Lisäksi monenlaista satunnaista yhteistyötä paikallisten yritysten tai muiden yhteisöjen kanssa	Työpaikan esittelyt, pienet työtehtävät valinnaisaineen puitteissa.	8.-9. lk oppilaat
Yhteistyö eri yhdistysten ja toimijoiden kanssa	Erilaisia tutustumisia ja teemapäiviä.	Kaikki oppilaat

HONKILAHTI JA HINNERJOKI

MITÄ?	MITEN?	KENELLE?
Myyjäiset (retkikassan kartuttamista varten)	Oppilaat suunnittelevat ja valmistavat myytävät tuotteet, pakkaavat ja hinnoittelevat ne sekä myyvät ne Oppilaat osallistuvat tuoton laskemiseen ja budjettia pohditaan yhdessä	1-6lk
Yritysvierailut Työelämätietous Työn arvostus	Tehdään vierailuja paikallisiin yrityksiin ja tutustutaan niiden toimintaan (esim. maitotiloille tutustuminen) Koulun henkilökunnan ammatteihin tutustuminen Oppilaat tutustuvat omien vanhempien ammatteihin	1-6lk
Keittiöapulaiset	Keittiössä auttaminen ruokailun jälkeen	1-2lk
Järjestäjät luokissa	Päivittäin vaihtuvat järjestäjät, joiden vastuulla on pieniä tehtäviä ja luokan siisteydestä huolehtiminen (esim. päivämäärän kirjoittaminen, taulun pyyhkiminen, monisteiden jakaminen yms.)	1-2lk
Paperinkeräyslaatikoiden tyhjentäminen	Luokkien paperinkeräyslaatikoiden tyhjentäminen joka viikko	5lk
Kummitoiminta	Kerran kuukaudessa tapahtuvaa yhteistä toimintaa kummipareille (pelejä, leikkejä, käsitöitä, kuvataidetta, kirjojen lukemista)	1lk ja 6lk

<p>Omien vahvuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen</p> <p>Lisää päätöksentekokykyä</p> <p>Sietää epävarmuutta ja pettymyksiä</p>	<p>Vertaisarviointi</p> <p>Positiivisen ja rakentavan palautteen antaminen sekä vastaanottaminen</p> <p>Oppilaiden omat opetustuokiot</p>	<p>1-6lk</p>
<p>Vuorovaikutustaidot</p>	<p>Ryhmätyöt</p> <p>Pelit ja leikit</p> <p>Koulun arki</p>	<p>1-6lk</p>
<p>Tieto- ja viestintätekninen osaaminen</p>	<p>Tiedon haku</p> <p>Perusosaamisen varmistaminen</p>	<p>1-6lk</p>
<p>Osallistuminen ja vaikuttaminen</p>	<p>Väittelyt</p> <p>Oppilaiden osallistaminen koulun arjessa</p> <p>Oppilaskuntatoiminta</p> <p>"Kehitettävää"- laatikko koulun käytävällä, johon oppilaat saavat kirjoittaa kehitettäviä asioita</p> <p>Oppilaskunta pohtii, onko toteutettavissa</p>	<p>1-6lk</p>
<p>Tavoitteellisuus ja sinnikkyys</p>	<p>Pitkäjänteisen tekemisen avulla</p> <p>Maratonhaaste</p>	<p>1-6lk</p>
<p>Ideointi, rohkeus ja luovuus</p> <p>Edistää oma-aloitteisuutta</p>	<p>Annetaan tilaa oppilaiden ajatuksille ja ideoille</p> <p>Omien esitysten suunnittelu ja toteuttaminen</p> <p>Eryteisesti taideaineissa</p>	<p>1-6lk</p>

KAUTTUA

MITÄ?	MITEN?	KENELLE?
Välkkäritoimintaa	4-5 -luokkalaiset pitävät vuorolistan mukaisesti pitkien välkkien toimintatuokioita	1-2 sekä 3-4 -luokkien luokkapareille vuorolistan mukaisesti
Keittiöapulaiset	4-5 -luokkalaiset auttavat keittiön henkilökuntaa nostamalla tuolit päivittäin ruokailun jälkeen	Avustetaan keittiön henkilökuntaa päivittäisessä työssä
Kirjastoapulaiset	6 -luokkalaiset pitävät kirjastoa oppilaille vastaavan opettajan ohjauksessa	Kaikille luokille vuorolistan mukaisesti
Pihan siivous	Pihalta kerätään viikoittain kaikki roskat pois	Kaikille luokille vuorolistan mukaisesti
Puolukkatalkoot	Kaikki luokat sekä vanhempainyhdistys keräävät puolukkaa syksyisin, joka myydään kunnan keittiöihin ja yrityksiin	Kaikki luokat. Erityisen toimiva kummiluokkapareille!

<p>Ruukinpuiston siivous</p>	<p>Rehtori tekee vuosittain työsopimuksen Kauttuan isojen yritysten kanssa. Haravoimme ja keräämme keväisin roskat sovituilta alueilta keväisin ja saamme työstämme palkkaa, joka käytetään oppilaskunnan määrittelemiin kohteisiin.</p>	<p>Koko koulu, oppilaat ja henkilökunta</p>
<p>Discot</p>	<p>Kuudesluokkalaiset ja kansainvälisyyskerho järjestävät sovitusti discoja ja hoitavat kaikki käytännön järjestelyt sen läpiviemiseksi (tarjoilut, arpajaispalkinnot, hinnoittelut jne.)</p>	<p>Halukkaille oman koulun oppilaille</p>
<p>Kansainvälisyyskerhon varainhankinta (koulumme on mukana Erasmus-hankkeessa)</p>	<p>Kerhoon osallistuvat oppilaat ja heidän huoltajansa myyvät lukuvuoden aikana erilaisia tuotteita. He tekevät budjetin ja suunnittelevat varainhankinnan sen mukaiseksi vuosittain.</p>	<p>Koulumme halukkaat viides- ja kuudesluokkalaiset, jotka sitoutuvat em. projektiin ja lähtevät keväällä opintomatalle jonnekin Eurooppaan.</p>
<p>Kotityölista</p>	<p>Kolmasluokkalaiset tekevät kotiaskareita, jotka kirjataan kotona tukkimiehen kirjanpidolla. Tehtävälista on laadittu yhdessä huoltajien kanssa.</p> <p>Tavoitteena on kerätä kevään opintoretken rahat.</p>	<p>Mukaan lähteville luokille. Tänä vuonna kolmoset.</p>

Työsopimus	4-6 – luokkalaiset solmivat työsopimuksen esim. sukulaisten tai naapurien kanssa. Työstä saatu palkka tilitetään luokan tilille. Saadut varat käytetään kevään opintoretkeen.	Mukaan lähteville luokille. Tänä vuonna 4-6 – luokat.
Vanhempainyhdistyksen kirppis	Koululle jää vuosittain todella paljon hyväkuntoisia vaatteita, jotka eivät löydä omistajaansa hyistä yrityksistä huolimatta. Vanhempainyhdistys pesee vaatteet ja myy kirpparilla.	Kaikille oppilaille vanhempainyhdistyksen kautta.

KIRKONKYLÄ

MITÄ?	MITEN?	KENELLE?
Kummitoiminta	6.luokkalaiset toimivat 1.luokkalaisten kummeina Toimivat apuna ja kaverina Pitävät yhteisiä peli-, luku-, leikki-, askartelupäiviä/tunteja	Kuudesluokkalaiset ekaluokkalaisille
Piha-alueen siisteydestä huolehtiminen	4.lk huolehtivat pihan yleisestä siisteydestä, siivoavat aina tarpeen tullen	4.lk
Ruokasalijärjestäjät	5.lk auttavat ruokasalissa päivittäin	5.lk vuorolistan mukaan
Välipalan haku	Erityisluokkien oppilaat tuovat välipalan keittiöstä puukoulun puolelle	Kaikki erityisluokkien oppilaat vuorolistojen mukaan
Koulun paperinkeräys	6.lk tyhjentävät koulun paperinkeräyslaatikot ja energiajätelaatikot viikoittain ja aina tarvittaessa Erityisluokkien oppilaat huolehtivat muovi-, metalli-, lasi-, paperi- ja pahvijätteen kierrättämisestä sekä tuhottavien asiakirjojen silppuamisesta.	6.lk vuorolistan mukaan Erityisluokkien 8-9 - luokkalaiset
Välituntitavaralaatikoiden kantaminen	6.lk kantavat välituntitavaralaatikot eteisestä tarvittaessa ulos ja takaisin sisälle	6.lk vuorolistan mukaan

Luokkajärjestäjät	Kaikissa luokissa oppilaat (kukin vuorollaan) huolehtivat luokan siisteydestä ja tekevät opettajan antamia pieniä töitä	Kaikki
Puolukkakeräys	Kaikki oppilaat, vanhemmat sekä vanhempainyhdistys keräävät puolukkaa, joka myydään kunnan keittiöihin ja yrityksiin	Kaikki
Pitkän välkän välinelainaamo	Pitkillä välkillä 5. luokkalaiset ja 3. luokkalaiset toimivat välinelainaamon hoitajina vuorolistan mukaan	3. ja 5.luokkien oppilaat vuorolistan mukaan koko koulun oppilaille
Asiointi kunnanvirastolla ja sisäisen postin kuljettaminen koululla	6.luokkalaiset ja erityisluokkien yläluokkalaiset toimittavat koulun asioita kunnanvirastoon aina tarpeen tullen	ELK 1 ja ELK 2 yläluokkalaiset 6.lk oppilaat, jotka haluavat toimittaa asioita
TET-työt	Viikoittain tehtävät TET-työt kuten mm. asiointit kaupassa, postissa, virastotalolla, Erilaiset siivoustehtävät, tavaroiden kantaminen sekä järjestäminen ja erilaisia keittiötöitä	ELK 1 ja ELK 2 8-9-luokkalaiset

Vastuukaverit	Luokista valitaan vuosittain vastuukaverit, joiden tehtävänä on huolehtia, ettei kukaan jää välitunneilla yksin. Vastuukavereilla on myös muita tehtäviä, jotka annetaan erikseen.	Koko koulun oppilaat
Välkkäritoiminta	5. luokkalaiset ohjaavat vuorolistan mukaisesti leikkejä välitunnilla	5.lk koko koulun oppilaille
Yritysvierailut	Vierailut paikallisiin yrityksiin	Kaikki
Eri alojen ammattilaisen vierailut koululla	Oppitunneilla vierailevat yrittäjät kertovat työstään	Luokissa oman OPS: n ja suunnitelmien mukaan
Lisäksi monenlaista satunnaista yhteistyötä paikallisten yritysten tai muiden yhteisöjen kanssa Esim. Yhteistyö Osuuspankin kanssa, Unicef -kävely	Piirustuskilpailu vuosittain, rahalahjoitus, joka käytettiin koko koulun teatteriesitykseen	Kaikki
Yhteistyö eri yhdistysten ja toimijoiden kanssa	Erityisluokkalaiset tekevät yhteistyötä mm. Euran Seudun Kehitysvammaisten tukiyhdistyksen kanssa. Lisäksi erityisluokilla paljon eri toimijoita, joiden kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä mm. Terapeutit, Nepsy-valmentajat, kuntoutusohjaajat, tikoteekki, Antinkartano.	Erityisluokat

KIUKAINEN JA PANELIA

MITÄ?	MITEN?	KENELLE?
Kirpputori	Luokan vanhemmat tekivät lasten kanssa mainokset, valmistelivat myyntiloosit, joita ulkopuoliset saivat ostaa. Luokalla oma pöytä, johon jokaisen piti tuoda tietty määrä tuotteita, joiden myyntivoitto meni luokan retkikassaan. Paikalla myös puffetti.	Sopiva kaikille luokka-asteille
Säilyke/maustemyynti	Luokat myivät paikallisen yrittäjän tuotteita, joista saivat tietyn myyntiosuuden opintoretkikassaan.	Sopiva kaikille luokka-asteille
Discot	Oppilaat hoitavat kaikki järjestelyt itse, valvojen hankinta, tilavaraus, tukkuauto paikalle, kauppareissu ja työvuorot discossa sekä mainostus.	5.-6.lk
Myyjäiset	Luokat myyvät valmistamia tuotteita koululla järjestettävissä myyjäisissä.	Sopiva kaikille luokka-asteille.
Elokuvaillat	Oppilaat jakoivat tehtävät, osa vastasi buffet-toiminnasta, osa järjesteli elokuvasalin, osa oli huolehtinut mainonnasta. Tapahtumassa myös arpajaiset.	3.-4.lk
Myyntikampanjat	Valitaan yhdessä kulloinkin myytävä artikkeli, silloin tällöin porkkanana myyjä saa itse myyntivoiton.	Sopiva kaikille luokka-asteille

Kylän siivous	Perinteinen koko kylän siivoustapahtuma, jossa jokaiselle luokka-asteelle jaetaan alueet.	Sopiva kaikille luokka-asteille
Taloyhtiötalkoot	Oppilaat käyvät syksyllä ja keväällä haravoimassa paikallisessa taloyhtiössä ja saavat yhteisen korvauksen opintoretkikassaan	5.-6.-luokat
Kotiseutuyhdistysyhteistyö	Oppilaat toimivat leikkittäjinä kylän tapahtumissa mm. Leikkikentällä, kirjastossa, joulunavauksessa.	5.-6.-luokat
Rukoushuoneyhdistys	Oppilaat hoitavat meijerin jouluikkunat.	5.-6.-luokat
Lauluhetket	Pikkuoppilaat ovat käyneet joulun korvilla laulamassa vanhustentaloilla.	1.-2.-luokat
MLL	Koulun oppilaista kootaan vapaaehtoisjoukko joululoman enkelikirkkoon.	Sopiva kaikille luokka-asteille
Yritysvierailut	Yritysvierailut paikallisiin yrityksiin. Yhteistyö esim. kukkakauppa	3.-6.-luokat
Oppiaineet	Yhteiskuntaopissa laajat esittelyt/haastattelut eri ammattien edustajista ja heidän opinpoluistaan ja työnkuvistaan. Projekt�deoi oma yritys!	5.-6.-luokkalaiset
Sponsorien kerääminen	Oppilaat laativat yhteydenottoja paikallisiin yrittäjiin ja ehdottavat sponsoriyhteistyötä. Esim. Peli-Weljet Panelia, lahjoitukset välituntiväliseistään.	5.-6.-luokkalaiset

Välkkärit	Välituntitoiminnasta vastaavat jakavat välituntivuoroja koko koulun leikittämiseen	5.-6.-luokkalaiset
Panelian Raikas	Erliaisissa eskareille ja koululaisille suunnatuissa luistelutapahtumissa auttaminen	5.-6.-luokat
Opintoretkien suunnittelu	Oppilaat listaavat vaihtoehtoja, etsivät tietoja netissä, suorittavat hintavertailuja ja ovat yhteydessä eri paikkoihin	5.-6.-luokat
Työsopimus	Oppilaat solmivat työsopimuksen esim. Sukulaisen tai naapurin kanssa. Palkka tilitetään luokan tilille.	Sopii kaikille luokkasteille
Joulukalenteri-kampanja	Koko koulu myy omilla kuvilla varustettua joulukalenteria.	Sopii kaikille luokkasteille

YHTEISKOULU

MITÄ?	MITEN?	KENELLE?
SiivousTET	Aamupäivä siistijöiden apuna	7. luokkalaiset
Vierailijat	Eri oppiaineiden tunneilla tai luokkatasolle/koko koululle	7.-9. luokkalaiset
MOK-päivät/viikko	Suunnittelu, toteutus ja arviointi	7.-9. luokkalaiset
Vastuu omasta oppimisesta	Vaadittujen töiden palautus aikataulussa, itseohjautuvuus, itsearviointi,	7.-9. luokkalaiset
Projektimaiset työtavat	Aiheen valitseminen, työtavan (ja ryhmän) valitseminen, työskentely, arviointi	7.-9. luokkalaiset Erityisesti valinnaisaineissa
Haastattelututkimukset	Itse tekevät sellaiset kysymykset, joita myös kysyvät, analysoivat	7.-9. luokkalaiset
Välkkäritoiminta (Liikkuva koulun koulutetut oppilaat)	Pitkillä välitunneilla toisten ohjaajina, motivoijina, valvojina, toiminnan ideointi, 7. luokkien ryhmäytys	Välkkärit 7.-9. luokkalaiset

<p>Tukioppilastoiminta</p>	<p>Suunnittelevat, järjestävät ja toimivat erilaisissa teemapäivissä/viikoissa esim. ystävänpäivä, ysien tanssiaiset ja väriviikko</p> <p>Järjestävät kummiluokkatoimintaa seiskoille mm. Ryhmäyttämistä</p> <p>Pitävät päivänavauksia</p> <p>Auttavat uusia oppilaita tutustumaan kouluun</p> <p>Toimivat joskus myös koulun ulkopuolella mm. SPR:n (Nälkäpäiväkeräys) ja MML:n (koulunaloitus-tapahtuma ja enkelikirkko) apuna</p>	<p>Tukioppilaat</p> <p>7.-9. luokkalaiset</p>
<p>Oppilaskuntatoiminta</p>	<p>Oppilaat valitsevat edustajansa oppilaskunnan hallitukseen</p> <p>Oppilaskunnan hallituksen jäsenet oppivat luottamustoiminnan perusteita mm. kokoustekniikan, muiden asioiden ajamisen</p> <p>Oppilaskunnan hallituksen jäsenet selvittävät oppilaiden toiveita ja yrittävät vaikuttaa niiden puolesta</p>	<p>Oppilaskunnan hallitus</p> <p>7.-9. luokkalaiset</p>

<p>Oppilaskunnan kiosk</p>	<p>Oppilaat päättävät mitkä ovat myytävät tuotteet, mistä me ne ostamme ja millä hinnalla myymme eteenpäin</p> <p>Tekevät kioskivuorot (työvuorot) itse mahdollisimman tasapuolisesti</p> <p>Käteiskassan käyttö, vaihtorahan laskeminen jne.</p> <p>Jokaisen vuoron lopussa tehdään myös kauppalista seuraavaksi viikoksi</p> <p>Kuuluttavat/mainostavat kioskista</p>	<p>Oppilaskunnan hallitus</p> <p>7.-9. luokkalaiset</p>
----------------------------	---	---

<p>Tuotesuunnittelu, valmistus, arviointi</p>	<p>Tuotesuunnitteluun vaikuttavien ERI tekijöiden huomioiminen</p> <p>Tutustumista käsityöyrittäjiin ja paikallisiin yrityksiin, mahdollisuus alkaa yrittäjiksi</p> <p>Oppilaat tekevät kuvalliset suunnitelmat useimmista töistään</p> <p>Joko käsin "jollakin tekniikalla" tai koneella jotakin piirrosohjelmaa käyttäen</p> <p>Suunnitelmasta pystyy katsomaan, minkälainen työstä on tarkoitus tulla, jotta osataan käyttää sopivia materiaaleja, työtapoja yms.</p> <p>Suunnitelma voisi myydä tuotteen</p> <p>Työskentelyssä korostetaan aina omatoimisuutta, vastuunkantoa, työn eteenpäin saattamista, toisten huomioimista, ongelmien ratkaisua yms.</p> <p>Produktin suunnittelussa: estetiikka, käytettävyys, materiaalin valinta,</p> <p>Prosessin suunnittelussa: aikataulutus, käytetyt työstömenetelmät,</p> <p>Prosessin aikana: havaintojen mukaisesti prosessin etenemistä muutetaan toimivammaksi</p> <p>Prosessin dokumentointi: itsearviointi, vertaisarviointi,</p> <p>Luova toteutus ja ratkaisumallit, nopea päätöksentekokyky</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p> <p>Erityisesti käsitöissä</p>
---	--	---

Tietokoneohjelmat	Ohjelmat, jotka opettavat yrittäjämäistä toimintaa: tavoitteenasettelu, yritys-erehdys-korjaus, toisten auttaminen, palautteen anto ja saaminen	7.-9. luokkalaiset Erityisesti matematiikka ja taloustaito
Kilpailut	Oppilaat osallistuvat erilaisiin kilpailuihin (metsävisa, taloustaitokilpailu, päässäälaskukilpailu, Yritys hyvä -kilpailu, Nou Hätä -kilpailu...) Kilpailut oppitunneilla Tavoitteena pyrkiä suoriutumaan tehtävistä mahdollisimman hyvin, tehdä parhaansa ja edustaa jatkakilpailuissa omaa koulua	7.-9. luokkalaiset
Huippuosaajien esimerkki	Oppitunneilla esitellään menestyneitä yksilöitä, yrityksiä, joukkueita malliksi mahdollisuudesta menestyä	7.-9. luokkalaiset
Matemaattinen osaaminen	Tilastojen ja todennäköisyyksien, hintojen, verojen ja alennusten/korotusten laskeminen	7.-9. luokkalaiset Erityisesti matematiikka
TET-harjoittelu	TET-paikan itsenäinen hakeminen TETissä oma-aloitteisesti toimiminen ja TET-tehtävien ja "läksyjen" suorittaminen TETin purkutilanteissa omat esitykset TET-paikasta	8. ja 9. luokkalaiset

Paikkakunnan yrityksiin tutustuminen	Tutustutaan yrityksiin vierailuilla, netissä, vierailijan kertomana, yksilö/pari/ryhmätöillä	7.-9. luokkalaiset Erityisesti 9. luokan yhteiskuntaoppi ja opinto-ohjaus
(Kesä)työnhaku	Työnhaku, työhakemus, CV, työhaastattelu, työsopimus	7.-9. luokkalaiset Erityisesti 9. luokan yhteiskuntaoppi ja opinto-ohjaus
Työelämätaidot	<p>Osaaminen, monipuolisuus</p> <p>Työnantajan ja työntekijän velvollisuudet ja oikeudet</p> <p>Lait, työsopimukset ja muut työelämän määräykset (erityisesti nuorten työntekijöiden osalta)</p> <p>Työsuhteen ehdot, irtisanominen, lomautukset, palkkaustavat</p> <p>Ammatillinen järjestäytyminen, tasa-arvo, yhdenvertaisuus</p>	7.-9. luokkalaiset Erityisesti 9. luokan yhteiskuntaoppi ja opinto-ohjaus

<p>Työnteon ja yrittämisen historia ja nykypäivä</p>	<p>Liberalismi, elinkeinovapaus, Suomen elinkeinot eri aikoina</p> <p>Teollistumisen edellytykset, seuraukset, keksinnöt</p> <p>Eri säätyjen tai yhteiskuntaluokkien mahdollisuudet ja esteet</p> <p>Maailmankauppa, kolonialismi, imperialismi, ristiriidat</p> <p>Taloudellinen yhteistyö ja työnjako, talousliitot, globalisaatio</p> <p>Talouden häiriöt, niiden leviäminen ja seuraukset, korjaustoimet</p> <p>Rakennemuutos, sen syyt ja seuraukset mm. Muuttoliike</p> <p>Ihmisten mahdollisuudet toimia yrittäjämäisesti tai sen esteet, aatteet</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p>
--	--	---------------------------

<p>Yhteiskunnan toiminta, makrotalous</p>	<p>Rakennemuutos</p> <p>Elinkeinorakenne</p> <p>Ammattiliitot, keskusjärjestöt, sopimusjärjestelmä</p> <p>Työttömyys, harmaa talous</p> <p>Yhteiskunnan tuet</p> <p>Kansantalouden kiertokulku, markkinatalous, kansantalouden mittarit</p> <p>Kansainvälinen talous ja ulkomaankauppa, globalisaatio, taseet, kilpailukyky</p> <p>Talouden vaihtelu, inflaatio, suhdanteet, talouspolitiikka</p> <p>Julkinen talous, verot</p> <p>EU:n talous</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p> <p>Erityisesti 9. luokan yhteiskuntaoppi</p>
<p>Taloudellinen osaaminen, mikrotalous</p>	<p>Perheiden tulot ja menot</p> <p>Kuluttaminen (hintatietoisuus, etiikka, ympäristö, kierrätys, mainokset, tuotteen virheet, kuluttajaviranomaiset)</p> <p>Oman talouden hallinta, budjetti, säästäminen</p> <p>Pankit, lainat, sijoittaminen, maksutavat</p> <p>Asumismuodot, maksut, tarvittavat esineet, vuokrasopimus, vuokralaisen oikeudet</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p> <p>Erityisesti 9. luokan yhteiskuntaoppi</p>
<p>Yhteiskunnan toiminta, vaikutusmahdollisuudet</p>	<p>Vaikuttaminen, demokratia, perusoikeudet, vaikuttamiskeinot</p> <p>Päätöksenteko (kunta, valtio, EU, maailma)</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p> <p>Erityisesti 9. luokan yhteiskuntaoppi</p>

<p>Yrittäjyys</p>	<p>Ammattina yrittäjä, yrittäjäasenne, nuorena yrittäjäksi</p> <p>Yrittäjyyden merkitys Suomen taloudelle</p> <p>Yrittäjämäiset ominaisuudet</p> <p>Yrityksen toiminta, kannattavuus, tuotannontekijät, vastuullisuus, innovaatiot</p> <p>Liikeidea, liiketoimintasuunnitelma, yhtiömuodot</p> <p>Yrittäjävierailut, yritysvierailut</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p> <p>Erityisesti 9. luokan yhteiskuntaoppi ja opinto-ohjaus</p>
-------------------	--	---

<p>Oman kodin hoitaminen, ryhmässä työskentely</p>	<p>Oppilaat suunnittelevat omia ateriakokonaisuuksia ja ovat itse vastuussa sen toteutuksesta alusta loppuun</p> <p>Kantavat vastuuta, kun suunnittelevat ja arvioivat omaa työskentelyään.</p> <p>Lasketaan hintoja ja arvioidaan valmiiseen kaupasta ostettuun tuotteeseen, kustannustietoisuus</p> <p>Siivous, pyykinpesu ym. kodinhoito</p> <p>Oppilaat jakavat itse työnsä, mitä kukin tekee</p> <p>Neuvottelevat, kuka tekee mitäkin ja tavoitteena jakaa työt tasapuolisesti itselle ja toisille. Neuvottelutaidot kehittyvät ja oppii perustelemaan omaa näkemystä. Joutuu auttamaan toisia työskentelyssä, jotta ryhmä ehtii ajoissa valmiiksi.</p> <p>Koko ryhmänä otetaan vastuuta, että työt tulevat tehtyä järjestelmällisesti ja loppuun asti annetun ajan puitteissa. Pitäisi selviytyä sekä itsenäisestä työskentelystä että ryhmänä hyvien tapojen mukaisesti.</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p> <p>Erityisesti kotitalous</p>
--	---	---

<p>Taloudellisen toiminnan, työn ja yrittämisen etiikka</p>	<p>Onko työ välinearvo vai itseisarvo? Onko työnteossa tärkeää vain maksimoitu taloudellinen voitto vai itsensä kehittäminen, toisen palveleminen jne.</p> <p>Yrittäjän vastuu olla rehellinen asiakkailleen, esim. pitää kertoa missä tuote on valmistettu sekä mikä on hyväksyttävää mainontaa</p> <p>Eläinten käyttö koe-eläiminä kosmetiikka - ja lääketeollisuudessa, turkistarhaus, lapsityövoiman käyttö...</p> <p>Palmuöljyn, metallien, öljyn ym. tuotantoon liittyvät yhteiskunnalliset ja ympäristöeettiset ongelmat</p>	
<p>Tulevan opiskelupaikan hakeminen</p>	<p>Koulutusvalinnan pohtiminen ja valitseminen</p> <p>Koulutuksien soveltuvuuskokeisiin harjoittelut (haastattelut, ryhmäkeskustelut)</p> <p>Tiedonhaku opiskelupaikoista, koulutuksista</p> <p>Omat vaikutusmahdollisuudet asioihin</p> <p>Muuttuva työelämä, muuttuvat työpaikat</p> <p>Kouluttautumisen merkitys työelämässä</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p> <p>Erityisesti 9. luokan opinto-ohjaus</p>

<p>Yrittäjämäisesti toimiminen, sisäinen yrittäjäyys</p>	<p>Täsmällisyys, päivämääristä ja kellonajoista kiinnittäminen</p> <p>Tavoitteiden asettaminen</p> <p>Tekemisten, opiskelukeinojen, omien vahvuuksien suunnittelu</p> <p>Oman toiminnan arviointi ja tarvittaessa muuttaminen</p> <p>Luova toteutus ja ratkaisumallit, nopea päätöksentekokyky</p> <p>Varusteet ja välineet; pidetään kunnossa ja huolletaan</p> <p>Ryhmässä toimiminen, muiden huomioiminen ja kunnioittaminen</p> <p>Sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen</p> <p>Yrittäminen, sinnikkyys</p> <p>Oppimisprosessissa korostetaan yritteliäisyyttä: opettaja kertoo, jos työssä virheitä ja parannettavaa, oppilas itse pyrkii korjaamaan työnsä ja muokkaamaan sitä toimivammaksi</p>	<p>7.-9. luokkalaiset</p>
--	--	---------------------------

LUKIO

MITÄ?	MITEN?	KENELLE?
Opinto-ohjaus	Opinto-ohjauksessa puhutaan yrittäjyysopinnoista ja ominaisuuksista, joita yrittäjä tarvitsee. Yrittäjyyttä sivutaan myös vaihtoehtona palkkatyölle.	Opiskelijat
Kielten opetus	Englannin, ruotsin ja ranskan kursseilla käsitellään tekstejä ja kuunteluja, joiden yhteydessä harjoitellaan yrittäjyyteen liittyvää sanastoa.	ENA6, RUB5- ja RAB37/RAB25-kurssien opiskelijat
Matematiikan opetus	Lyhyen matematiikan opetuksessa lasketaan ALV-, indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina- ja yritysrahoituslaskuja. Matematiikan ensimmäisellä kurssilla lasketaan prosenttilaskenta sekä hinnan ja myydyn määrän vaikutuksia tuloon	MAY1- ja MB6-kurssien opiskelijat
Yhteiskuntaoppi	Yhteiskuntaopissa toteutetaan yritysvierailuja ja yritysten edustajien vierailuja. Osa oppitunneista käsittelee yrittäjyyttä. Kursseilla tehdään yhteistyötä Euran yrittäjien kanssa. Yrittämisen analysointia.	YH2- ja YH5-kurssien opiskelijat
Luonnontieteet	Fysiikan ja kemian opetuksessa tehdään teollisuusyritysvierailuja	Opiskelijat
Filosofia	Filosofian opinnoissa (FI2 ja FI3) käsitellään yrittämisen etiikkaa, hyveitä, teknologiaa ja ympäristökysymyksiä sekä taloutta.	FI2- ja FI3-kurssien opiskelijat

Historia	Historiassa käsitellään taloudellisen toiminnan merkitystä ja vaikutuksia, työoloja, työntekijäjärjestöjä, toiminnan historiaa, elinkeinovapautta ja taloudellista liberalismia.	Opiskelijat
Psykologia	Psykologian opinnoissa käsitellään mm. Johtajuutta, ryhmädynamiikkaa, ihmissuhteita, asiantuntijuutta, luovuutta, ongelmanhallintaa, stressinhallintaa ja mielenterveyttä.	Opiskelijat
Liikunta	Liikunnassa toteutetaan yrittäjyyskasvatusta korostamalla yrittäjämäisiä piirteitä kuten täsmällisyys, tekemisen suunnittelu, luova toteutus ja ratkaisumallit, varusteista ja välineistä huolehtiminen, ryhmässä toimiminen, muiden huomioonottaminen ja kunnioittaminen sekä sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen.	Opiskelijat
Studia Generalia	“Studia Generalia” luentosarjassa esiintyjinä toimivat usein yrittäjät ja siellä käsitellään yrittäjyyteen liittyviä teemoja.	Opiskelijat

Eurassa 17.4.2020

Sivistysjohtajan nimeämä työryhmä, johon kuuluivat Jaakko Laeslahti (opetuspäällikkö), Jukka Pirttimäki (yläkoulun ja lukion rehtori), Arja Lehtonen (varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö), Minna Lääperi (yläkoulun apulaisrehtori), Katja Blomqvist (luokanopettaja), Matti Luoma (luokanopettaja), Henna Tiihonen (luokanopettaja), Päivi Sainio (luokanopettaja), Juha-Tapio Anttonen (IT-asiantuntija) sekä Vesa Ahtola (Kauttuan koulun rehtori, kokoonkutsuja).

Yrityskehittäjä Harri Virén
Euran kunta, vetovoimapalvelut